

WOJEWODA LUBUSKI

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY LUBUSKIEGO

NR NK-I.4131.213.2017

z dnia 4 marca 2019 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103 tekst jedn. z późn. zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy PGR położonej w miejscowości Borowiec, gmina Siedlisko, nadaje się nazwę Osiedle Leśne.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103 tekst jedn. z późn. zm. dalej „ustawa”) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Gminy Siedlisko nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy „PGR” w miejscowości Borowiec. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 26 września 2017 r., znak NK-I.4131.213.2017.ABej, wszczął postępowanie nadzorcze, występując jednocześnie do Rady Gminy Siedlisko o przesłanie uwierzytelnionej kopii uchwały dotyczącej nadania nazwy ulicy PGR wraz

z uzasadnieniem. Organ nadzoru otrzymał odpowiedź, że Gmina Siedlisko nie posiada w swoich zasobach dokumentów potwierdzających nadanie nazwy tej ulicy.

Pismem z dnia 7 listopada 2017 r., znak NK-I.4131.213.2017.ABej, Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ulicy "PGR" z art. 1 ustawy. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 25 lutego 2019r. (pismo z dnia 20 lutego 2019r. znak: BUWIII-940-37/19).

Zdaniem organu nadzoru oraz Instytutu Pamięci Narodowej nazwa ulicy "PGR" w miejscowości Borowiec upamiętnia instytucję Państwowych Gospodarstw Rolnych, a zatem symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ustawy.

Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR) były wielkoobszarowymi gospodarstwami rolnymi tworzonymi w okresie komunizmu na wzór sowieckich gospodarstw państwowych - tzw. sowchozów (ros.: sowieckoje choziajstwo). Tworzenie sowchozów i kołchozów w ZSRS było elementem programu przymusowej kolektywizacji. Idea ta i praktyka po 1945r. została przeniesiona do Polski raz z instalacją przez ZSRS władzy komunistycznej. W miarę intensyfikacji procesu upodabniania kraju do wzorców sowieckich, w 1949 roku przystąpiono także w Polsce do forsowania przymusowej kolektywizacji rolnictwa. Władzom komunistycznym w Polsce nie udało się doprowadzić do pełnej realizacji takich koncepcji - przede wszystkim ze względu na opór chłopów i stopniowe przemiany w obozie sowieckim po śmierci J. Stalina. Mimo to istnienie i rozwój PGR-ów było przez cały okres PRL wpisany w plany i koncepcje ideologiczne, związane z funkcjonowaniem państwa zarządzanego przez partię komunistyczną. Względy ideologiczne przesłaniały władzom komunistycznym powszechnie dostrzegane problemy niskiej wydajności, marnotrawstwa i nieefektywności pracy. Dlatego PGR-y były przez władze komunistyczne utrzymywane kosztem wysokich dotacji budżetowych do końca istnienia PRL. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę Sejm RP w 1991r. uchwalił ustawę likwidującą PGR. W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega wątpliwości, że Państwowe Gospodarstwa Rolne stanowią symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy.

Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy [...] urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustroj totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Nadto zgodnie z wykładnią językową "symbolizować" oznacza przedstawiać coś pod postacią symbol; być symbolem czegoś. Z kolei "propagować" to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (zob. Słownik J Zyka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979).

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje jako swoje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów

i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy PGR w miejscowości Borowiec, gm. Siedlisko nie została przez Radę Gminy Siedlisko zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Pismem z dnia 26 września 2017 r., znak NK-I.4131.213.2017.ABej, Wojewoda zwrócił się do Wójta Gminy Siedlisko o przedstawienie propozycji nowej nazwy ulicy PGR. W odpowiedzi pismem z dnia 3 października 2017 r. znak GN.6625.1.2017 zaproponowana została nazwa ulicy „Osiedle Leśne”. Zgodnie z przedstawioną propozycją Wojewoda Lubuski postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Osiedle Leśne.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, jeżeli brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak